

בתי המשפט

עת"מ 3230-08-20

בבית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו
כבית-משפט לעניינים מנהליים

תאריך: כ"ז אב תש"פ, 17 אוגוסט 2020

בפני: כב' השופט אלכסנדר רון

בעניין: 1. חגי אפרת

2. מור גל

3. תל"ם - התנועה ליהדות מתקדמת בישראל

4. ישראל חופשית

5. הבית הפתוח בירושלים לגאווה ולסובלנות

6. האגודה לשמירת זכויות הפרט

העותרים

ע"י ב"כ עוה"ד חגי קלעי ואורלי ארז – לחובסקי

נגד

עירית ירושלים

ע"י ב"כ עו"ד אשר עמרם

המשיבה

ובעניין: היועץ המשפטי לממשלה

ע"י ב"כ עו"ד אביגיל ואן וייק שפיגלמן

היועץ המשפטי

פסק דין

1. פסק דין בעתירה, שאת תכליתה אביא בלשון העותרים עצמם כפי שנכתב בכותרתה:

בית המשפט הנכבד מתבקש בזאת לקבוע כי תנאי הסף שקבעה המשיבה להשתתפות במיזם "מתחתנים בירושלים" – של רישום לנישואים בארץ – בטל, ולהורות למשיבה לחדול לאלתר מאפליית זוגות שנישאים מחוץ לרבנות ולאפשר לכל הזוגות תושבי ירושלים המעוניינים בכך (בהם העותרים 1-2) לקחת חלק במיזם "מתחתנים בירושלים" – מיזם המאפשר להינשא במקומות המוצעים על

ידי העירייה ולקבל את "חבילת החתונה" שמציעה העירייה, וזאת ללא קשר לשאלת אופי טקס הנישואין וללא כל אפליה מטעמי השתייכות דתית, השקפה או נטייה מינית. עוד יתבקש בית המשפט הנכבד להורות למשיבה ליידע את הציבור על ביטול האפליה בכל האמצעים בהם פורסם המיזם.

כאמור בכותרת העתירה, העותרים 1-2 תכננו, להינשא בחתונה רפורמית (סעיפים 3-5 לתצהיריהם), אלא שחתונתם נדחתה בשל היעדר מקום (סגירת גן האירועים בו החליטו להינשא) ובצוק העיתים (מגבלות הקורונה). שאר העותרים הינן עמותות המייצגות ציבור, אשר, על פי הנטען, מופלה לרעה עקב החלטת המשיבה שלא לאפשר השתתפות במיזם לכאלה המבקשים למסד את מערכת היחסים הזוגית ביניהם באירוע שלא ניתן להביא לרישומו כדין בישראל. על הפרק מיזם שאין חולקין שכשלעצמו הוא מבורך מאוד, ואף העותרים ציינו זאת.

2. מלשון העתירה השתמע שלעותרים טרוניה על כך שמגבילה המשיבה את ההשתתפות במיזם לנישואים אורתודוקסיים בלבד. על פי תגובת המשיבה, כמפורט להלן, הובהר שמלכתחילה על הפרק טעות מצד העותרים, והוגבלה ההשתתפות במיזם לכאלה המבקשים למסד את זוגיותם, לסוגיהם השונים, ובלבד שניתן לרשום נישואין אלה בארץ, כדין (סעיף 12 לכתב התשובה). גם לאחר הבהרה זו, הוסיפו העותרים ועמדו על טענותיהם, וזאת בשל הבעייתיות הכרוכה ברישום נישואין רפורמיים בישראל. מכל מקום, בפועל, התנהל הדיון על בסיס הבהרת המשיבה דלעיל, ואולם, כאמור, גם לאחר שניתנה הבהרה זו, עדיין, נותרה המחלוקת בעינה.

3. ליבת עמדת המשיבה מגולמת בפסקה השלישית לכתב התשובה, וגם עתה, אביא את הדברים בשם אומרם. וכך נטען מטעם המשיבה:

התנאי שהמשיבה הציגה כדי להבטיח שהאירוע הוא בגדר אירוע של בני זוג הנישאים כדין, ולא מסוג אחר, הוא שבני הזוג יצהירו על כך שנישואיהם בעלי תוקף רשמי במדינת ישראל. למרות זאת, העותרים טוענים לאורך כתב העתירה כי העירייה הגבילה את המיזם למי שנישא נישואין אורתודוקסיים בלבד – כדת משה וישראל, ואולם, לא כך הם פני הדברים.

4. במקביל לקביעת העתירה לדיון, הוריתי על מסירת הודעה בעניינה ליועץ המשפטי לממשלה. היועץ החליט אכן להתייצב, ואולם, במגבלות הזמן, לא עלה בידו להגיש תשובה בכתב, ואת עמדתו פרטה בדיון בשמו, באת-כוחו:

עמדתנו היא שעל העירייה כל רשות מנהלית צריכה לנהוג בשוויון כלפי כל תושביה כאשר היא מקצה משאבים. משעה שהיא מקצה משאבים, עליה לעשות זאת באופן שוויוני ללא הבחנה בגין אופי הטקס הפרטי שבחור. התנאי לרישום הנישואים אינו רלוונטי ואינו יכול לבסס שוני רלוונטי בין הזוגות לערוך טקס חתונה במסגרת המיזם. באפשרות העירייה להציע חלופות אחרות כדי לוודא את כנות האירוע וכוונותיו של הזוג... מבחינתנו יש הבדל בין הגדרה של אירוע חתונה לצורך הקצאת משאבים, כפי שלצורך המיזם של עריכת אירוע חתונה, חלף אולמות אירועים לבין נפקותו המשפטית של הטקס, שהיא מבחינתנו שאלה שהיא חיצונית לעריכת הטקס. משעה שהחליטה העירייה להקצות משאבים לטובת המיזם עליה לעשות זאת באופן שוויוני. על ההלכה הפסוקה שמי שהחליטה רשות להעניק תמיכה או הטבה עליה לתת אותה בהתאם לעקרונות השוויון, ואין היא יכולה לשלול אותה כחלק מקבוצת השוויון על בסיס טעמים זרים שאינם מבססים שוני רלוונטי, וביתר שאת שמדובר במתן הטבה שמקורו כספי ציבור... אני רוצה להזכיר שהנפקות משפטית של רישום הנישואין היא חיצונית לקיום הטקס, אפילו ושטקסי נישואים שנעשים שלא במסגרת הדין האישי הדתי, הם טקסים שאין המדינה מכירה בהם לעניין הסטטוס אלא הם קיבלו תוקף בדיעבד. לא מדובר בשיקול רלוונטי לעניין הקצאת משאבים ציבוריים, בעיקר כאשר ההקצאה לא נעשית לשירותי דת. הטקס לכוד, ונפקותו המשפטית לחוד. אני מפנה לעע"מ 5875/10 שבמסגרתו עמדה השאל האם מותר למועצה דתית להבחין בין גיור ממלכתי לבין גיור פרטי לעניין הגישה למקוואות ציבוריים. טענו המשיבים כי הדין אינו מכיר בטבילה לצורך גיור שלא אורתודוקסי במקוואות ציבוריים ועל כן אין חובה על המועצה הדתית לספק שירותי טבילה לצורך גיור במערך גיור פרטי. בפסק דין זה דחה כב' השופט רובינשטיין את טענת המדינה להבנה רלוונטית וקבע, שכלל, המעשה הדתי לחוד ונפקותו המשפטית לחוד. כשהקימה המדינה מקוואות והעמידה אותם לצורכי הציבור, גם לצורך גיור, אין היא יכולה לנהוג במדיניות של אפליה. קל וחומר שמדובר בהקצאת משאבים שאינה בהקשר של מתן לשירותי דת. טקס חתונה פרטי בין בני זוג שלא יוכר כנישואים לצורך רישום במרשם האוכלוסין, הוא מהווה אינדיקציה לרצון הצדדים למסד את הקשר ביניהם. כך גם אם אין לטקס כשלעצמו נפקות משפטית, יש חשיבות ערכית משפחתית ואישית לזוג. עצם המיזם בעניינו, משמעותו הקצאה לאור משבר הקורונה של מקום חומרי כדי לקיים את הטקס (עמוד 2 משורה 15 – עמוד 3 שורה 15).

5. נמצאנו למדים, שעמדת המשיבה אינה מתיישבת עם עמדת היועץ המשפטי לממשלה, ועל פני הדברים, התקבלה ההחלטה ללא שעמדתו עמדה בפניה. זאת, כאשר על הפרק נושא, בו ראוי היה שעמדת היועץ תהיה בפני מקבלי ההחלטות. במאמר מוסגר אוסיף, שבמהלך הדיון נטען גם כלפי השאלה באיזה מסגרת וכיצד נתקבלה ההחלטה, ועם זאת, לא הרחיבו בכך הצדדים, תוך שהבינו כולם שעל הפרק החלטה שהתקבלה במהירות ובצוק העיתים. לפיכך פנו הצדדים, לרבות בעקבות הערות בית המשפט, לדיון בגופה של ההחלטה.

6. מכל מקום, יש אחיזה לעמדת היועץ המשפטי לממשלה, שמגמת הפסיקה חותרת להבחנה בין שאלת התוקף החוקי והרישומי של פעילויות שונות, לבין השאלה האם משליך המישור הראשון על שאלת הקצאת משאבים. בתוך כך, הפנו באי-כוח העותרים והיועץ המשפטי לממשלה את בית המשפט ל**בג"צ 7625/06 מרטינה רג'צובה ואח' נ' משרד הפנים ואח' ; בג"צ 11585/05 התנועה ליהדות מתקדמת בישראל נ' המשרד לקליטת עלייה ואח' ; עע"מ 343/09 הבית הפתוח בירושלים לגאווה וסובלנות נ' עיריית ירושלים ואח' ; בג"צ 5492/07 סמדר בוארון ואח' נ' בית הדין הארצי לעבודה ואח' ; עע"מ 5875/10 התנועה המסורתית ואח' נ' המועצה הדתית באר שבע ואח'.** בתמצית הדברים, מגמת הפסיקה היא, כי גם ביחס לפעילויות לסוגיהן (ולענייננו, על הפרק אירוע שנועד למיסוד מערכת יחסים זוגית), שלגביהן יש שאלה של ממש לגבי תוקפן המשפטי של פעילויות אלה, הרי מקום שבו על הפרק השאלה האם להקצות משאבים לפעילויות אלה, נדרשת הבחנה בין תוקפן המשפטי של פעילויות אלה לבין סוגית הקצאת המשאבים. ואך למען הבהירות אוסיף, שלא נחלקו הצדדים בדיון על כך, שמתן אפשרות להינשא בשטחים ציבוריים, נכון לראותה כסוג של הקצאת משאבים.

7. תמונת המצב המסכמת מלמדת, אפוא, על החלטה מצד המשיבה שלא לחלוטין ברור כיצד התקבלה, וחשוב מכך, שהתקבלה החלטה זאת ללא שעמדה בפניה עמדת היועץ המשפטי לממשלה. בנסיבות אלה, דומני, שאין כל מנוס בפניי, אלא להורות על החזרת הנושא למשיבה שתשקול בטיבו ובמהותו של המיזם בשנית. ההחלטה היא בסמכות המשיבה, ותתקבל ההחלטה על ידה ובמוסדותיה, כשבמסגרת שיקוליה יילקח בחשבון גם האמור לעיל.

8. החלטה חדשה תתקבל על ידי המשיבה תוך 7 ימים מהיום, ואם מטעם כלשהו לא יעלה הדבר בידה, לא תתאפשר הרשמה נוספת למיזם לאחר מועד זה; זוגות שנישואיהם אושרו כבר או

יאושרו בתוך 7 הימים הקרובים (ומניח אני שאלה שיאושרו, כבר הגישו בקשות ובקשותיהם בבדיקה), אירוועיהם יתקיימו בכל מקרה.

9. הוצאות הדיון בסך 2,500 ₪ - על המשיבה.

ניתן היום, כ"ז אב תש"פ, 17 אוגוסט 2020, בהעדר הצדדים.

[בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן](#)

אלכסנדר רון 54678313-/
נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה